

ДИНАМІКА НАЙУЖИВАНІШИХ ЧОЛОВІЧИХ ІМЕН МІСТА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ПРОТЯГОМ 1905-2005 РОКІВ

У публікації аналізуються усі найуживаніші чоловічі особові імена міста Хмельницького 1905-2005 років, що дало змогу визначити стрижень стабільних імен, зміни в наборі найуживаніших чоловічих імен, темпи оновлення частотного десятку, збереження класичних і появу нових імен, частотність вживання онімів протягом одинадцяти зрізів.

Ключові слова: антропонім, іменни□конім.

В публикации анализируются все наиболее употребляемые мужские личные имена города Хмельницкого 1905-2005 годов, что дало возможность выделить стержень стабильных имен, изменения в наборе употребляемых мужских личных имен, темпы обновления частотного десятка, сохранение классических и появление новых имен, частота использования онимов на протяжении одиннадцати срезов.

Ключевые слова: антропоним, именник, оним.

The publication examines all of the most-used men's personal names of city of Khmel'nitsky 1905-2005 years, which helped define the root of stabilized used male names, the temps of reviving, keeping classical names anal appearing of new names, the using of them fugently during eleventh sections.

Key words: anthroponym, noun, onom.

Антропонімійна система мови динамічна. Вона, як зазначає В. Д. Бондалетов, рухома не тільки в діахронічному плані (змінюється склад імен, характер їх використання у мові тощо), а й у синхронічному (імена, які вживаються у певний період життя мови, взаємопов'язані і взаємодіють між собою) [1, с. 92]. Н. О. Свистун підсумовує, що суцільне дослідження особових імен певної території, здійснене протягом тривалого часу, дає змогу виявити діахронічні зміни іменника певної території, основні тенденції, що діють при цьому, дозволяє простежити закономірності розвитку і функціонування загальнонаціонального іменника загалом [2, с. 35].

Дослідження складу й динаміки імен протягом значного часового проміжку здійснювалось на антропонімійному матеріалі окремих регіонів України: Буковини (Л. В. Кракалія), Лемківщини (С. Є. Панцьо), Одещини (Ю. О. Карпенко, О. Ю. Касім, Л. П. Зайчикова, С. Л. Брайченко), Волині (І. М. Скорук), Закарпаття (П. П. Чучка), Тернопілля (Н. О. Свистун), Донеччини (Г. В. Кравченко) тощо.

Антропонімія міста Хмельницького (колишнього Проскурова), як одного з історичних і культурних регіонів України, ще не була предметом глибокого наукового дослідження. **Метою** нашої розвідки є виявлення та розгляд найуживаніших чоловічих особових імен міста Хмельницького, які зафіксовані у досліджуваних документах. **Завданням** роботи є

проаналізувати у кількісному та якісному плані найуживаніші чоловічі ім'яжитки.

Матеріал для характеристики особових імен міста Хмельницького почерпнуто із таких джерел: метричні книги про народжених (1905, 1915 рр.) церкви Різдва Пресвятої Богородиці м. Проскурова та Проскурівської римо-католицької приходської церкви, книги запису народжених (1925, 1935, 1945, 1955, 1965, 1975, 1985, 1995, 2005) з архіву відділу реєстрації актів цивільного стану Хмельницького міського управління юстиції.

У складі частотного десятку чоловічих імен міста Проскурова (Хмельницького) протягом 1905-2005 рр. функціонувало 40 антропонімів. Найпопулярнішими серед чоловічих ім'яжитків міста Хмельницького протягом століття були такі: *Анатолій, Андрій, Артем, Богдан, Болеслав, Борис, Броніслав, Вадим, Валентин, Валерій, Василь, Віктор, Віталій, Владислав, Володимир, Георгій, Григорій, Денис, Дмитро, Едуард, Євгеній, Ігор, Ілля, Іван, Леонід, Максим, Микола, Михайло, Назар, Олег, Олександр, Олексій, Павло, Петро, Роман, Руслан, Сергій, Станіслав, Юрій, Ярослав*. Ці імена створюють основу чоловічого іменника міста.

Оскільки кількість новонароджених хлопчиків і кількість наданих їм імен у 1905 і 1915 роках недостатня для укладання частотного десятку, тому до найуживаніших імен цих років зараховуємо оніми

з найбільшою кількістю носіїв (окремо розмежовуємо і польський, і український іменник).

У 1905 р. було зареєстровано 66 новонароджених хлопців-українців. Для їх найменування було використано 26 імен. Найуживанішими іменами стали: *Володимир*, 11; *Іоанн*, 5, *Іван*, 1 (6); *Михайло*, 6; *Микола*, 11; *Петро*, 4.

Польські чоловічі особові імена в іменнику міста 1905-1915 рр. функціонують паралельно з українськими. Їх зафіксовано навіть більше. У 1905 р. зафіксовано 34 імені, котрі обслуговують 73 хлопчика-поляка. Найпоширенішими іменами серед хлопчиків-поляків були: *Болеслав*, 10; *Іван*, 7; *Миколай*, 7.

У 1915 році для найменування 55 хлопчиків-українців використано 30 імен. Найуживанішими онімами в українських сім'ях стали: *Олександр*, 5; *Борис*, 5; *Василь*, 3; *Володимир*, 4; *Іоанн*, 3; *Михайло* 3; *Петро*, 4.

Для найменування хлопчиків-поляків використано 39 імен. Найуживанішими серед них є *Броніслав*, 5; *Владислав*, 4; *Іван*, 4; *Микола*, 7; *Станіслав*, 9.

Для найменування 264 хлопчиків, народження яких зареєстровано у 1925 році, використано 80 імен. До найуживаніших потрапило 17: **1.** *Володимир*, 32; **2.** *Микола*, 24; **3.** *Борис*, 13; **4.** *Станіслав*, 11; **5.** *Михайло*, 10; **6.** *Василь*, 8 / *Георгій*, 8 / *Іван*, 8; **7.** *Едуард*, 7; **8.** *Анатолій*, 6 / *Леонтій*, 6 / *Олександр*, 6 / *Петро*, 6; **9.** *Юрій*, 5; **10.** *Віктор*, 4 / *Леонід*, 4 / *Сергій*, 4. Як бачимо, імена *Василь*, *Георгій* та *Іван* розділили шосту позицію, *Анатолій*, *Леонтій*, *Олександр*, *Петро* – сьому, а *Віктор*, *Леонід* та *Сергій* – десяту. Іменами, які формують частотний десяток, названо 162 хлопчика, що становить 61,36 % від усіх новонароджених чоловічої статі цього року.

У 1935 році до найуживаніших зараховуємо такі імена: **1.** *Анатолій*, 25; **2.** *Володимир*, 23; **3.** *Борис*, 13; **4.** *Віктор*, 9, *Вітя*, 2 (11); **5.** *Віталій*, 9 / *Едуард*, 9; **6.** *Олександр*, 6, *Саня*, 1, *Шура*, 1 (8) / *Валентин*, 8 / *Василь*, 4, *Вася*, 4 (8) / *Леонід*, 8; **7.** *Микола*, 6, *Коля*, 1 (7); **8.** *Євгеній*, 6; **9.** *Михайло*, 5; **10.** *Григорій*, 4 / *Ігор*, 4 / *Павло*, 4 / *Петро*, 3, *Петя*, 1 (4) / *Сергій*, 4. Бачимо, що для називання 160 носіїв використали 18 імен (з варіантами – 24), питома вага яких складає 73,39 % усіх новонароджених хлопчиків цього періоду.

Спільними з попереднім зрізом є 12 імен: *Анатолій*, *Борис*, *Василь*, *Віктор*, *Володимир*, *Едуард*, *Леонід*, *Микола*, *Михайло*, *Олександр*, *Петро*, *Сергій*, – і тільки троє з них, *Борис*, *Василь* та *Сергій*, зберігають свої позиції (3, 6 та 10 відповідно). Покращили свій статус імена *Анатолій* (посіло першу позицію), *Віктор* (з 4 на 7 місце), *Едуард* (з 7 на 5), *Леонід* (з 10 на 6), *Олександр* (з 8 на 6). Знизили свою активність оніми *Володимир* – на один ранг, *Микола* – на п'ять, *Михайло* – на чотири, *Петро* – на два.

У цьому зрізі до складу найуживаніших ввійшли нові імена: *Валентин* (6 позиція), яке до цього раніше не фіксувалося в аналізованих документах, *Віталій* (5 ранг), яке ще неодноразово потраплятиме до частотного десятка, *Григорій*, *Євгеній*, *Павло* та *Ігор* (10 місце у десятці), перші три з яких лише у цьому році піднялись до останньої позиції найчастотніших імен, а онім *Ігор* ще з'являтиметься у десятці.

За межі частотного десятку назавжди вийшли імена *Георгій*, *Іван*, *Станіслав*, а онім *Юрій* хоча і не потрапив до найуживаніших у цьому зрізі, проте підніметься до їх рівня уже в наступному і протримається там ще п'ять десятиліть поспіль.

1945 рік ознаменувався фіксацією у частотному десятку дванадцяти (з варіантами – 14) антропонімів, що посіли такі позиції: **1.** *Віктор*, 38; **2.** *Анатолій*, 28; **3.** *Володимир*, 22, *Володя*, 2 (24); **4.** *Олександр*, 22; **5.** *Валерій*, 20; **6.** *Миколай*, 17; **7.** *Юрій*, 15, *Юра*, 1 (16); **8.** *Валентин*, 11; **9.** *Леонід*, 10 / *Сергій*, 10; **10.** *Михайло*, 9 / *Олег*, 9. Окремі позиції розділили два імені. Дев'яту позицію посіли імена *Леонід* та *Сергій*, а третю – *Михайло* та *Олег*.

У цьому десятку є одне відновлене ім'я (*Юрій*) і два нових (*Валерій* та *Олег*). Онім *Валерій* у попередніх зрізах узагалі не траплявся, а поширилось це ім'я завдяки подвигу Валерія Чкалова, пілота-випробувача, який загинув 1939 року [4, с. 55], а ім'я *Олег* лише у III зрізі перебувало в ранзі найменш уживаних, хоч у I, II та IV періодах не мало жодної фіксації. Ці антропоніми витіснили з частотного десятка в групу широковживаних оніми *Борис*, *Василь*, *Євгеній*, до маловживаних імена *Віталій* та *Едуард*, до найменш уживаних – *Григорій*, *Ігор*, *Павло*, а онім *Петро* у цьому зрізі не мав жодного носія.

Антропоніми *Анатолій*, *Валентин*, *Віктор*, *Володимир*, *Леонід*, *Микола*, *Михайло*, *Олександр*, *Сергій*, що є спільними для попереднього та цього десятиліття, просто змінюють свої позиції. Так, очолив частотний десяток онім *Віктор*, піднявшись з 4 позиції. У наступних VI зрізі це ім'я знизиться до третього рангу, у VII – до восьмого, у VIII, IX та X зрізах воно перебуватиме в групі широковживаних, а звідти в останньому десятилітті знизиться до рівня маловживаних імен. Лідерство імені *Віктор* лише у 1945 році, на нашу думку, можна пояснити значенням антропоніма, оскільки відомо, що це ім'я латинського походження і тлумачиться як «переможець» [3, с. 47; 4, с. 67], а, отже, воно було актуальним у той час, адже саме тоді закінчилась перемогою для нашого народу Друга світова війна. Покращили свої позиції й імена *Микола*, *Олександр* та *Сергій* (піднялися з 7 позиції на 6, з 6 на 4, 10 на 9 відповідно). Меншою активністю відзначилися імена *Анатолій* (опустилося з 1 на 2 місце), *Валентин* (з 6 на 8), *Володимир* (з 2 на 3), *Леонід* (з 6 на 9), *Михайло* (з 9 на 10).

Склад частотного десятка в 1955 році представлено такими онімами: **1.** *Олександр*, 73 (12,78 %); **2.** *Володимир*, 65 (11,38 %); **3.** *Віктор*, 53 (9,28 %); **4.** *Анатолій*, 52 (9,1 %); **5.** *Сергій*, 37 (6,48 %); **6.** *Микола*, 35 (6,13 %); **7.** *Валерій*, 33 (5,78 %); **8.** *Юрій*, 24 (4,2 %); **9.** *Віталій*, 20 (3,5 %); **10.** *Ігор*, 17 (2,9 %). Загалом цими іменами названо 409 (питома вага 71,6 %) носіїв найуживаніших імен.

Порівняно з попереднім періодом, в іменнику міста залишились імена *Анатолій*, *Валерій*, *Віктор*, *Володимир*, *Микола*, *Олександр*, *Сергій* та *Юрій*. Оніми *Володимир*, *Олександр*, *Сергій* підвищили свою активність, піднявшись з 3 на 2, з 4 на 1 та з 9 на 5 позиції відповідно, а імена *Анатолій*, *Валерій*,

Віктор, Юрій – її знизили, змінивши 2 на 4, 5 на 7, 1 на 3, 7 на 8 позиції відповідно, незмінним на шостому місці залишилось ім'я *Микола*.

Відновленими виявились імена *Віталій та Ігор* (*Віталій* у попередньому зрізі перебував у складі маловживаних, а *Ігор* – серед найменш уживаних імен).

Імена *Валентин, Леонід та Михайло* покинули десяток назавжди. Онім *Валентин* у VII та IX зрізах зумів піднятися тільки до рівня широкоживаних, а у VI, VIII, IX, XI зрізах перебував серед маловживаних імен. Ім'я *Леонід* протягом п'яти наступних зрізів функціонувало у складі маловживаних, і лише в останньому десятилітті опустилось до рівня найменш уживаних імен. Антропонім *Михайло* перебував чотири періоди поспіль у групі маловживаних імен, а в останніх двох зрізах активізувався і піднявся до рівня широкоживаних.

Перший десяток хмельницького чоловічого іменника 1965 року представлено 10 (з варіантами – 11) іменами **1. Олександр, 88 (13,4 %); 2. Сергій, 72 (11 %); 3. Олег, 63 (9,6 %); 4. Ігор, 60 (9,1 %); 5. Юрій, 42 (6,4 %); 6. Валерій, 41 (6,2 %); 7. Володимир, 40 (6 %); 8. Віктор, 37 (5,6 %); 9. Анатолій, 20 (3 %); 10. Андрій, 19 (2,9 %)**. Ці імена носять 482 хлопчика, що становить 73,2 % від усіх новонароджених чоловічої статі цього зрізу.

Незмінними лишаються імена *Анатолій, Валерій, Віктор, Володимир, Ігор, Олександр, Сергій, Юрій*, тобто спостерігаємо збіг на 80 % складу першого десятка у двох суміжних зрізах. Не втратив свого місця лише онім *Олександр*, що і надалі очолює десяток. Решта ж імен, які є спільними для обох зрізів, змінюють свої позиції. Знизили продуктивність імена *Анатолій* (з 4 на 9 місце), *Віктор* (з 3 на 8), *Володимир* (з 2 на 7). Покращили статус такі імена: *Валерій* (з 7 до 6 рангу), *Ігор* (з 10 до 4), *Сергій* (з 5 до 2), *Юрій* (з 8 до 5).

Антропонім *Віталій* залишив десяток на один період, потрапивши до групи маловживаних, а згодом він ще на три десятиліття підніметься до надуживаних. А онім *Микола* залишив перший десяток уже до кінця досліджуваного періоду (у VII і XI зрізах перебував серед маловживаних, а у VIII, IX, X зрізах – серед широкоживаних імен).

У цьому десятилітті трапилось одне відновлене ім'я – *Олег* та одне нове *Андрій*, яке у I, III, IV, V, VI зрізах перебувало в складі найменш уживаних імен, а у II зрізі не мало жодної фіксації, проте з 1965 року воно уже не полишає частотного десятку.

Частотний десяток VIII хронологічного зрізу (1975) носять 1097 хлопчиків (69,12 % новонароджених цього періоду). У його складі такі імена: **1. Сергій, 214; 2. Олександр, 211; 3. Андрій, 120; 4. Олег, 100; 5. Юрій, 81; 6. Віталій, 80; 7. Ігор, 75; 8. Руслан, 58; 9. Дмитро, 54; 10. Олексій, 52 / Володимир, 52**. Бачимо, що найпопулярніші чоловічі імена охопили на цьому зрізі 11 онімів. Останню позицію розділили імена *Олексій* і *Володимир*. Очолив десяток онім *Сергій*, який лише на три носії випередив ім'я *Олександр*, хоча загалом кількість носіїв цих ім'явжитків майже вдвічі перевищує кількість носіїв

наступного за рангом антропоніма (пор., 214 : 120, 211 : 120).

У цьому десятилітті є одне відновлене ім'я *Віталій* та три нових – *Дмитро, Олексій* і *Руслан*. Онім *Дмитро* протягом перших п'яти десятиліть перебував у групі найменш уживаних імен, а у VI, VII зрізах функціонував у складі маловживаних, звідки і потрапило на дев'яту позицію частотного десятку. Таку ж історію сходження до останньої сходинки першого десятка має антропонім *Олексій*, відмінність лише в тому, що у III зрізі він потрапив до групи широкоживаних, оскільки середній коефіцієнт однойменності того року був дуже низьким. Ім'я *Руслан* лише у цьому зрізі досягло частотного десятку і відразу посіло восьму сходинку, а у I, II, III, IV і VI зрізах воно не фіксувалось у досліджуваних документах, а у V та VII зрізах функціонувало як найменш уживане. Ці антропоніми витіснили з частотного десятку в групу широкоживаних імена *Анатолій, Валерій, Віктор*. Оніми *Валерій* та *Анатолій*, останні три десятиліття функціонуватимуть як маловживані, а ім'я *Віктор* лише в останньому зрізі погіршить свій статус і перейде із групи широкоживаних до маловживаних імен.

Спільними з попереднім періодом є сім імен: *Андрій, Володимир, Ігор, Олег, Олександр, Сергій* та *Юрій*. І лиш одне з них зберегло свій ранг у десятилітті (*Юрій*, 5 позиція). Покращили свою активність імена *Андрій* (піднялося з 10 на 3 місце) та *Сергій* (з 2 на 1 місце). Знизили свою продуктивність імена *Володимир* (з 7 до 10 рангу), *Ігор* (з 4 до 7), *Олег* (з 3 до 4), *Олександр* (поступилось першим і посіло почесне друге місце).

У 1985 році (IX хронологічному зрізі) уподобання хмельничан у виборі імен для немовлят майже не змінилися, склад частотного десятку майже повністю повторює склад попереднього, він обслуговує 69,39 % новонароджених цього десятиліття (1435 носіїв найуживаніших імен). Антропоніми в ньому розміщено так: **1. Олександр, 286; 2. Сергій, 215; 3. Андрій, 172; 4. Дмитро, 148; 5. Віталій, 102; 6. Вадим, 80; 7. Юрій, 76 / Олег, 76; 8. Володимир, 74; 9. Максим, 72; 10. Олексій, 67 / Ігор, 67**. Групу найуживаніших імен цього періоду формують 12 онімів, оскільки на сьомій позиції розташувались імена *Юрій* та *Олег*, а на десятій – *Олексій* та *Ігор*.

Особливістю цього зрізу, порівняно з попереднім, є поява двох нових імен (*Вадим* та *Максим*), які швидко активізувалися і посіли одразу шосте та дев'яте місця відповідно. Онім *Вадим* у I, та IV зрізах не мав фіксації, у II, III, V, VI – перебував у складі найменш уживаних імен, у VII – у складі маловживаних, а у VIII – уже у складі широкоживаних імен. А от ім'я *Максим* мало одного носія у 1905 році, потім п'ять десятиліть поспіль не функціонувало, у VII зрізі воно знову з'явилося серед найменш уживаних імен, у VIII – уже у складі маловживаних, звідки і потрапило до першого десятку. Ці імена витіснили зі складу найуживаніших імен антропонім *Руслан*, який три наступні десятиліття перебуватиме у складі маловживаних.

Не змінилися, порівняно з попереднім, у десятилітті імена *Андрій, Віталій, Володимир, Дмитро, Ігор,*

Олег, Олександр, Олексій, Сергій та Юрій. Зберегли свою третю та десяту позиції оніми *Андрій та Олексій* відповідно. Антропоніми *Олександр та Сергій* знову помінялися лідируючими позиціями (ім'я *Олександр* піднялось з 2 знову на 1 місце, а ім'я *Сергій* знову зайняло друге). На один ранговий номер піднялось ім'я *Віталій*, на два – *Володимир*, на п'ять – *Дмитро*. На два рангових номери опустилось ім'я *Юрій*, на три – *Ігор та Олег*.

Частотний десяток X хронологічного зрізу (1995) об'єднує імена 879 хлопчиків (питома вага 60,74 %). До його складу входять такі імена: **1. Олександр, 146 – 10,09 %; 2. Андрій, 117 – 8,09 %; 3. Дмитро, 112 – 7,74 %; 4. Владислав, 90 – 6,22 %; 5. Максим, 67 – 4,63 %; 6. Сергій, 58 – 4,01 %; 7. Денис, 47 – 3,25 %; 8. Віталій, 43 / Артем, 43 / Роман, 43 – 2,97 % (разом – 8,91 %); 9. Вадим, 38 / Ярослав, 38 – 2,63 % (разом – 5,26 %); 10. Богдан, 37 – 2,56 %**. Восьму позицію розділили імена *Віталій, Артем та Роман*, дев'яту – імена *Вадим та Ярослав*, а тому найпопулярніші чоловічі імена охопили на цьому зрізі 13 онімів.

Цей період дослідження ознаменувався появою в частотному десятку шести досі не фіксованих тут антропонімів: *Артем, Богдан, Владислав, Денис, Роман та Ярослав*. Приємним є те, що одразу чотири слов'янських ім'яжитки (*Богдан, Вадим, Владислав, Ярослав*) потрапили до найуживаніших імен. Онім *Артем* уперше з'явився у попередньому зрізі і функціонував як маловживаний. Антропоніми *Богдан та Денис* увійшли в іменник міста у VIII зрізі як маловживані, а уже в наступному (IX) зрізі піднялися до групи широковживаних імен, відмінність лише у тому, що ім'я *Денис* до цього уже мало одного носія в II зрізі, але тоді воно фіксувалось як *Діонісій*. Ім'я *Владислав* у VI зрізі не мало носіїв, у I, V, VII зрізах перебувало у групі найменш уживаних імен, у II, III, IV зрізах – у групі широковживаних, у VIII та IX зрізах – у групі маловживаних імен, звідки і стрімко увірвалось одразу на четверту позицію частотного десятка. Оніми *Роман та Ярослав* у двох попередніх зрізах функціонували у групі маловживаних, до якої потрапили із групи найменш уживаних імен, в якій перший (*Роман*) перебував одне десятиліття, а другий (*Ярослав*) – два.

Вийшли за межі частотного десятка імена *Володимир, Олег, Юрій* (усі три у наступних двох десятиліттях тримаються на рівні широковживаних імен), *Ігор* (у X зрізі перебуває у складі широковживаних, а в останньому зрізі – у складі маловживаних імен).

Імена *Андрій, Вадим, Віталій, Дмитро, Максим, Олександр та Сергій* є спільними із суміжним зрізом. Продовжує очолювати іменник міста онім *Олександр*. Поступово знижують свою активність і опускаються в списку на три рангових номери антропоніми *Вадим та Віталій*, на чотири рангових номери – *Сергій*. Покращили свій статус імена *Андрій* (піднялось із 3 на 2 позицію), *Дмитро* (з 4 на 3), *Максим* (з 9 на 5).

Частотний десяток останнього досліджуваного XI хронологічного зрізу (2005) об'єднує імена 739 хлопчиків-хмельничан (питома вага 49,6 %). Найпопулярніші жіночі імена охопили на цьому зрізі

власне 10 онімів (з варіантами – 13), які в десятку розташувались так: **1. Максим, 122; 2. Владислав, 117, Влад, 1 (118); 3. Олександр, 80; 4. Дмитро, 77; 5. Назар, 47, Назарій, 19 (66); 6. Ілля, 61; 7. Богдан, 59; 8. Артем, 52, Артемій, 2 (54); 9. Денис, 52; 10. Данило, 50**. Як бачимо, перший десяток імен цього зрізу зберіг вісім онімів з попереднього десятиліття. Лідер чоловічого іменника різко змінився – ім'я *Максим* (у попередньому десятиріччі займав п'яте місце) витіснило онім *Олександр* з першого місця, й останнє потрапило на третю позицію. Решта ж, спільних для суміжних зрізів, імен також змінили свій ранговий номер. Так, активізувалися слов'янські імена *Богдан* (з 10 місця піднялось до 8), *Владислав* (з 4 до 2). Погіршився статус у онімів *Андрій* (опустився з 2 на 7 позицію), *Артем* (з 8 на 9), *Денис* (з 7 на 10), *Дмитро* (з 3 на 4).

Після перебування у десятці найуживаніших антропоніми *Вадим, Віталій, Роман, Сергій та Ярослав* перейшли до групи широковживаних імен.

Частотний десяток останнього хронологічного зрізу має два імені, які вперше з'явилися серед найпопулярніших, – *Ілля та Назар*. Перше з них (*Ілля*) у II, V та VII зрізах узагалі не мало носіїв, у I, III, IV, VI, VIII та IX зрізах функціонувало як найменш уживане, а в X зрізі піднялось до рівня широковживаних імен. Друге ж (*Назар*) у перших восьми десятиліттях взагалі не засвідчено опрацьованими документами, з'являється воно у IX зрізі серед найменш уживаних імен, звідки у наступному X зрізі піднімається до рангу маловживаних, а ще через десятиліття на п'яту позицію першого десятка.

Отже, очолювали перші десятки впродовж досліджуваного часу 8 імен: *Олександр* (VI, VII, IX, X зрізи), *Володимир* (III зріз), *Анатолій* (IV зріз), *Віктор* (V зріз), *Микола* (I зріз), *Сергій* (VIII зріз), *Станіслав* (II зріз), *Максим* (X зріз). Тільки один антропонім *Олександр* очолював десяток чотири зрізи, а решта імен-лідерів піднімалися на вершину лише по одному разу.

Наскрізними іменами, які б упродовж усього досліджуваного періоду не покидали першого десятка, немає. Однак дев'ять онімів (*Борис, Василь, Віктор, Володимир, Дмитро, Микола, Михайло, Олександр, Олексій*), з усіх, що входили до першого десятка, не залишали антропомінікон міста, а лиш змінювали групи перебування в ньому.

Найстійкішими можна назвати такі імена: *Олександр*, яке впродовж десяти зрізів поспіль фігурує у частотному десятку і, окрім того, ще чотири рази очолює його, *Володимир* (протягом перших дев'яти зрізів не полишав частотний десяток), *Сергій* (вісім десятиліть протримався у складі найуживаніших імен), *Микола та Юрій* (шість зрізів функціонували в складі першого десятка), *Анатолій, Андрій, Віктор, Віталій, Ігор, Михайло* (п'ять разів фіксуються у частотному десятку). Чотири рази до рівня найуживаніших піднімалися імена *Дмитро та Олег*. Тричі потрапляли у частотний десяток антропоніми *Борис, Валерій, Іван, Максим, Петро*. Оніми *Артем, Богдан, Вадим, Валентин, Василь, Владислав, Денис, Едуард, Олексій, Станіслав* лише

двічі змогли досягти висот першого десятка. А ім'я вжитками, які тільки один раз фіксувались у складі найуживаніших імен, були такі: *Болеслав, Броніслав, Георгій, Григорій, Євгеній, Ілля, Назар, Павло, Роман, Руслан, Ярослав*.

На жаль, серед найуживаніших імен усіх зрізів функціонували щойно вісім слов'янських імен (*Богдан, Болеслав, Броніслав, Вадим, Владислав, Володимир, Станіслав та Ярослав*).

Загалом, дослідження найуживаніших чоловічих імен міста Хмельницького засвідчує, що впродовж

аналізованого періоду іменник повністю оновився (якщо порівнювати 1905 і 2005 роки, а якщо у зіставленні 2005 року з періодом від 1915 і до 1955 року включно, то є тільки одне спільне ім'я – *Олександр*).

Отже, оскільки ця стаття є лише частиною більш глибокого дослідження щодо динаміки іменника міста Хмельницького, то подальші розвідки у даному напрямку доповнюватимуть й удосконалюватимуть розпочату роботу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондалетов В. Д. Динамика личных имен в XX веке / В. Бондалетов // Личные имена в прошлом, настоящем, будущем. – М. : Наука, 1970. – С. 91–105.
2. Свистун Н. Динаміка антропонімікону м. Тернополя у XIX-XX ст. / Н. Свистун : дис. на здобуття наук ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Ніна Свистун. – Тернопіль, 2006. – 249 с.
3. Скрипник Л. Власні імена людей : [словник-довідник] / за ред. В. Русанівського. – 2-е вид., випр. і доп. / Л. Скрипник, Н. Дзятківська. – К. : Наукова думка, 1996. – 335 с.
4. Трійняк І. Словник українських імен / І. Трійняк. – К. : Довіра, 2005. – 509 с.